

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ: РЕАЛІЗАЦІЯ У СПІВПРАЦІ

Костянтин Свиридов
Київ

Аналізуються конкретні напрями та технології реалізації державної молодіжної політики; на думку автора, її ефективність безпосередньо залежить від співпраці держави з молодіжними громадськими організаціями; останнє має свої труднощі й суперечності, зокрема, в частині довіри молоді до державних структур, якості політичної культури молоді, готовності та майстерності державних службовців до співпраці з молоддю тощо.

Ключові поняття: людина, молодь, культура, політика, держава, громадські організації, виховання, освіта.

Важливим напрямком реалізації державної молодіжної політики є розвиток співпраці державних органів з молодіжними рухами шляхом залучення молодіжних громадських організацій до розробки національних молодіжних програм, до участі в реалізації спільних заходів, до роботи в дорадчих органах, конкурсних комісіях тощо. Упродовж останніх років щорічно майже 100 всеукраїнських громадських молодіжних і дитячих об'єднань активно співпрацювали з Міністерством України у справах сім'ї, молоді та спорту, подаючи на розгляд конкурсної комісії, що діє при Міністерстві, пропозиції щодо фінансування майже 300 їхніх програм та заходів стосовно вирішення соціальних проблем дітей та молоді, серед яких одною з базових є Державна цільова соціальна програма «Молодь України» на 2009–2015 рр.

Разом з тим, відповіді респондентів під час проведення дослідження «Молодь України: спосіб життя та ціннісні орієнтації» показують, що і в квітні 2010 р. настрої молодих людей стосовно реалізації державної молодіжної політики в країні залишаються майже такими ж самими, як і в попередні роки (Таблиця 2). На запитання «Чи відчуваєте Ви реалізацію державної молодіжної політики в Україні?», відповіді молоді розподілились таким чином (%) [1, 212]:

Варіанти Відповіді	15–19 років	20–24 років	15–28 років	28–34 років	15–34 років
Так	10	10	10	7	9
Ні	75	79	77	82	79
Важко відповісти	15	11	13	11	12

Необхідно підкреслити, що не існує великої різниці в оцінках щодо реалізації державної молодіжної політики між сільською і міською молоддю (наприклад, не відчувають її впливу 81 % тих, хто живе в обласних центрах, а серед тих, хто живе в селах, 75 %). Майже однаково її сприймають в різних регіонах країни (її дію відчувають у межах 9-13 % опитаних, однак у столиці країни молодь налаштована більш критично: лише 1 % респондентів – жителів Києва заявили, що вони відчувають реалізацію державної молодіжної політики).

Низка проблем виникає в контексті залучення молодіжного руху до реалізації державної молодіжної політики. З одного боку молодь усвідомлює важливість участі у діяльності громадських об'єднань: цю функцію як важливу оцінює майже дві третини опитаних (68 % молодих респондентів). Ще вище оцінюється необхідність контролю з боку недержавних громадських організацій за діяльністю органів влади: його важливість підкреслюють понад три чверті опитаних зі складу молоді.

Проте, з іншого боку, як свідчать дані опитування «Молодь України: спосіб життя та ціннісні орієнтації», лише 1 % молодих людей у разі необхідності вирішення своїх проблем звертається до громадських організацій [1, 218].

Частково такий рівень критичності (або абсентеїзму) молоді до наявної державної молодіжної політики може бути пояснений наступним: як вважають вчені, ціннісна

свідомість сучасної молоді формується в умовах важкого виходу країни з загальної кризи, безробіття, інфляції, стрімкого зростання цін, а для студентів – плати за освіту в не бюджетних вишах, корупції, злочинності тощо. Ці і не лише події та загальний негативний стан в державі призвели до того, що молодь виявилась однією з найбільш соціально занедбаних і найменш соціально захищених спільнот нашої країни, що молодіжне середовище розшарпують різні проблеми, що питома вага цих проблем вже давно перевищила критичну масу і загрожує соціальними вибухами. В сучасних умовах розвитку країни ще не сформована «критична маса» молодих людей, налаштованих на розвиток і самореалізацію, значна частина української молоді не хоче боротися за своє майбутнє, не цікавиться справами держави, суспільства і веде «конформістський» спосіб життя.

Це підтверджується і даними моніторингу громадської думки, який здійснюють Український інститут соціальних досліджень ім. О. Яременка та Центр «Соціальний моніторинг», останніми роками постійно 15–20 % 18–34-річних респондентів заявляють, що вони взагалі не цікавляться політикою. Водночас молоді люди все ж залишаються досить політизованими: за даними жовтневого 2009 р. дослідження, кожний десятий з них постійно стежив за політичним життям в Україні (у серпні 2009 р. про це заявило 11 % опитаних), а більш ніж третина (у серпні 2009 р. – 33 %, а в жовтні цього ж року – 36 %) стежили за головними подіями в політичному житті (при цьому другорядні ж залишалися поза їх увагою). Динаміка розподілу відповідей респондентів віком 18–35 років на запитання: „Якою мірою Ви цікавитеся політичними процесами, що відбуваються в Україні?” (%) виглядає таким чином [1, 213]:

Варіанти відповіді	грудень 2006 р.	грудень 2007 р.	грудень 2008 р.	серпень 2009 р.	грудень 2009 р.
Постійно стежу за політичним життям в Україні	9	9	13	11	10
Стежу за головними подіями в політичному житті, другорядні ж залишаються поза моєю увагою	46	34	37	33	36
Інтерес до політичного життя виявляється у мене дуже рідко	29	35	33	38	37
Взагалі не цікавлюся політикою	15	20	15	17	16
Важко відповісти	1	1	2	1	1

Молодь, порівняно з іншими віковими групами населення, упродовж усього періоду спостережень проявляє менше довіри майже до всіх соціальних інститутів.

Молодь усіх вікових категорій переважно негативно оцінює діяльність органів влади щодо вирішення проблем у всіх важливих для неї сферах. При цьому такі настрої майже не змінюються з часом. За даними моніторингу, найбільш критично оцінюється діяльність органів влади у сфері забезпечення житлом та у царині праці: так, серед 15-28-річних респондентів у травні 2002 р. негативно її оцінили відповідно 80 % і 77 %, а у квітні 2010 р. – відповідно 74 % і 71 %. Дещо лояльніше постійно оцінюється діяльність держави щодо вирішення проблем у сфері навчання, фізичної культури та спорту, дозвілля.

Як свідчать результати опитування «Молодь України: спосіб життя та ціннісні орієнтації», державні органи не лише недостатньо ефективно працюють над вирішенням питань державної молодіжної політики, а й є доволі недоступними для отримання інформації, необхідної для реалізації прав молоді. Лише дещо більше третини молоді (36 %) вважає їх доступними, решта ж переконана, що вони є недоступними, при цьому кожен шостий з опитаних (16 %) заявив, що державні органи зовсім недоступні для отримання необхідної інформації.

Такий стан справ змушує молодих людей за необхідності вирішення своїх проблем звертатися, у першу чергу, до батьків, родичів (так чинять 74 % опитаних) або до своїх друзів (38 %). У крайньому разі вони вирішують їх самостійно (40 %). І лише по 2 % опитаних заявили, що вони у цьому разі звертаються або до державних установ у справах молоді, або до інших державних установ [1, 217].

Серед тих, хто має базову загальну середню освіту, підтримують діяльність виховних організацій 23 % опитаних, а у складі респондентів з вищою освітою – 34 %. Підтримка

молодіжного руху визначається певною мірою і статком респондентів: так, серед осіб, родини яких мають низький рівень матеріального забезпечення, 17 % заявили, що молоді взагалі не потрібні молодіжні організації, серед опитаних із середнім статком – 5 %, а серед респондентів зі статком, вищим за середній, – 6 % [1, 219].

На політичні організації молоді як необхідні вказали тільки 10 % серед 15-19-річних респондентів і 6 % серед 30-34-річних.

Ці цифри отримують пояснення, якщо акцентуватися на специфіці соціально-політичної активності молоді (і студентства як її значної частини) як соціальної групи.

Так, на думку вчених, серед причин достатньо низького рівня політичної активності та низького інтересу молоді до політики виділяють політичне незнання, якому протистоїть добра обізнаність в інших сферах, висока раціональність, за допомогою якої досягають поставлених цілей в особистому житті. Причиною такого незнання може бути складність, невизначеність соціальних, економічних і політичних питань для тих, хто не має безпосереднього доступу до відповідної інформації. Незнання сприяють тому, що не формуються навички політичної участі, політичний досвід. Для більшості молоді політико-економічна сфера здається чимось «недосяжним», адже її не можна безпосередньо відчувати і вплинути на неї (особливо таке ставлення характерне для групи з низьким інтересом до політики). Крім того, існує певна особливість сприймання політичних новин, коментарів як розважальної інформації, а не важливої сторони життя. До того ж більшості громадян політика здається «брудною» справою для ледачих, нецікавих, зажерливих, примітивних людей [2, 214]. Саме таке розчарування призводить до зниження інтересу та негативізму у ставленні до політики.

Таким чином, молодь вимагає пильної уваги суспільства і довгострокових інвестицій, без яких її потенційні можливості ніколи не розкриються.

Підтримка суспільно-політичної діяльності молоді, молодіжних і дитячих громадських об'єднань передбачає:

- створення економічних і організаційних умов для розвитку молодіжних об'єднань, рухів та суспільно значущих ініціатив і програм;
- сприяння організації молодіжних добровольчих центрів, формуванню молодіжних програм, більш широке висвітлення їхньої діяльності у засобах масової інформації;
- подальше вдосконалення інформаційного, науково-методичного, кадрового забезпечення діяльності молодіжних і дитячих громадських об'єднань;
- залучення молодіжних об'єднань до обговорення проектів нормативно-правових актів з питань реалізації законних прав та інтересів молоді тощо.

Цей напрям охоплює систему заходів щодо державної підтримки ініціатив молодіжних суспільних об'єднань, суспільно-корисної діяльності молодих громадян. Його реалізація вимагає:

- розробки та реалізації заходів із інформаційного;
- розробки та реалізації заходів із інформаційного, науково-методичного забезпечення діяльності молодіжних громадських об'єднань;
- активізації підтримки ініціатив молодіжних і дитячих громадських об'єднань, суспільно корисної діяльності молодих громадян, створення умов для реалізації творчої активності, потенціалу молодих громадян у всіх сферах громадського життя;
- стимулювання заходів щодо підтримки суспільних ініціатив із залучення молоді до консультативної діяльності органів законодавчої та виконавчої влади в реалізації державної молодіжної політики тощо [3].

Література:

1. Молодь та молодіжна політика в Україні: соціально-демографічні аспекти / За ред. Е. М. Лібанової. — К. : Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України, 2010. — 248 с.
2. Фліс І. М. Основні принципи формування політичної активності студентської молоді / І. М. Фліс // ГІЛЕЯ (Науковий вісник): Збірник наукових праць. — К., 2008. — Вип. 13. — С. 208-216.
3. Узніченко В. Соціальні проблеми як показник нестабільності в країні / Віра Узніченко // Вісник Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту. — 2010. — № 3. — С. 78 – 80.

Анализируются конкретные направления и технологии реализации государственной молодежной политики, на мнение автора, ее эффективность напрямую зависит от сотрудничества государства с молодежными общественными организациями; последнее имеет свои трудности и противоречия, в частности, в части доверия молодежи к государственным структурам, качества политической культуры молодежи, готовности и мастерства государственных служащих к сотрудничеству с молодежью и т. д.

Ключевые понятия: человек, молодежь, культура, политика, государство, общественные организации, воспитание, образование.

Analyzed specific trends and technologies of the state youth policy, in my opinion, its effectiveness depends on the cooperation of the state of youth NGOs, the latter has its difficulties and contradictions, particularly in terms of confidence of youth in state institutions, political culture as a youth, commitment and skills of public servants to collaborate with young people and others.

Key words: man, youth, culture, politics, government, NGOs, education, education.